

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

«__»_____ 2024 р.

РЕФЕРАТ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
на тему: «Фінансова політика стимулювання інвестиційної діяльності в Україні»

Виконавець:

студентка 4 курсу ЦЗВФН
Понамарюк Лілія Валеріївна_____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Курганська Елеонора Іванівна_____

ОДЕСА – 2024 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Розвиток економіки України, особливо у період воєнних подій та наступної відбудови, потребує найбільш ефективного використання обмежених фінансових ресурсів. В таких умовах виникає важливе питання про збалансованість фінансової стійкості та підтримку інвестиційної активності. Суспільний запит до держави щодо оперативного налаштування економіки на потреби воєнного часу та швидкої відновлення економіки після конфлікту вимагає від держави модернізації її фінансової політики та активізації інвестиційної діяльності, враховуючи сучасні динамічні вимоги.

Проблематика формування та реалізації державної фінансової політики України привертає увагу багатьох науковців, серед яких Д. Ванькович, В. Зимовець, В. Корнеєв, М. Крупка, І. Луніна, Ю. Мискін, С. Онишко, В. Опарін, Т. Паєнтко, А. Славкова, С. Юрій та інші. Зарубіжні дослідники, такі як С. Брю, К. Макконнелл, Р. Масгрейв, П. Самуельсон, Р. Шмаленці, також досліджують різні аспекти впливу фінансової політики на інвестиційну діяльність.

Результати їх наукових досліджень є цінними як для науки, так і для практики. Проте значна трансформація економічних процесів через війну вимагає переосмислення впливу державної фінансової політики на інвестиційну діяльність в умовах обмежених фінансових ресурсів. Це призводить до зростання інтересу до оцінки науково-теоретичних та організаційно-практичних принципів формування та реалізації державної фінансової політики з акцентом на активізацію інвестиційної діяльності в Україні та їх відповідність сучасній реальності. Це також стосується визначення довгострокових орієнтирів державної фінансової політики з акцентом на активізацію інвестиційної діяльності, що вимагає модернізації з урахуванням стратегічних пріоритетів та скоординованих напрямів за допомогою відповідної концептуалізації їх сутності та способів забезпечення. Обґрунтованість та актуальність цієї проблематики визначили вибір теми та логіку дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є поглиблення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Для досягнення зазначеної мети поставлено наступні завдання:

- дослідити сутність фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності;
- розкрити теоретико-організаційні засади формування та реалізації державної фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності;
- здійснити моніторинг фактичного стану формування фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності;
- проаналізувати ефективність реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності;

- дослідити зарубіжний досвід формування і реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності та можливості його використання в Україні;
- сформувати напрями вдосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Об'єкт дослідження - фінансова політика стимулювання інвестиційної діяльності.

Предмет дослідження - теоретичні і практичні засади формування та реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Методи дослідження включали різноманітні підходи до аналізу та інтерпретації даних. Формування теоретичного та методологічного фундаменту базувалося на філософських, загальнонаукових та спеціалізованих методах наукового дослідження. Для досягнення поставлених цілей було використано такі наукові методи: абстрактно-логічний для формулювання мети та завдань; індукції та дедукції, аналізу і синтезу, аналогії й теоретичного моделювання для обґрунтування концепцій; історичний для вивчення еволюції фінансової політики; комплексний для дослідження організаційних засад; а також спостереження, вимірювання, порівняння, емпіричний опис, трендовий, графічне відображення для аналізу практики формування та реалізації фінансової політики. Логічне узагальнення використовувалося для формулювання висновків.

Інформаційну базу дослідження складали нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, аналітичні огляди, дані з Інтернету та статистична інформація, доступна на сайтах відповідних державних органів та Світового банку.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у розроблених пропозиціях щодо удосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного тексту 68 сторінок. Робота містить 6 таблиці, 22 рисунків. Список використаних джерел налічує 65 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі сутність фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності. Досліджено теоретико-організаційне підґрунтя формування та реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності.

У другому розділі здійснено моніторинг фактичного стану формування фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності. Проаналізовано ефективність реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності з виявленням чинників впливу.

У третьому розділі досліджено зарубіжний досвід формування і реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності та

можливості його використання в Україні. Окреслено напрями вдосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено дослідження теоретичних засад та сформовано напрями удосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності в Україні. Основні висновки та результати проведеного дослідження полягають у наступному:

1. В процесі аналізу сутності та змісту ключових понять було встановлено зв'язок між ними та надано інтерпретацію фінансовій політиці стимулювання інвестиційної діяльності як частині загальної державної економічної стратегії. Розкрито управлінську природу цього процесу, цільову спрямованість, макроекономічний рівень, а також її зв'язок з державною владою та науковим середовищем. Виявлено, що поняття "стимулювання інвестиційної діяльності" є ключовим в рамках фінансової політики для досягнення поставлених цілей.

2. У межах визначення теоретико-організаційних засад формування та реалізації фінансової політики було удосконалено класифікацію за етапами здійснення та відношенням до владних повноважень держави. Також було вдосконалено класифікацію інструментарію, поділяючи його на три групи за технологією стимулюючого впливу на інвестиційну діяльність.

3. Моніторинг стану формування ФПСІД в Україні дозволив виявити дві основні можливості для його поліпшення: 1) розробка концепції та стратегії ФПСІД; 2) концептуальне та стратегічне обґрунтування, а також нормативно-правове унормування технології практичного застосування інструментарію ФПСІД.

4. Оцінка ефективності реалізації ФПСІД за його інструментарієм дозволила зробити наступні висновки:

Податкова амортизація та податкові пільги впливають на активізацію інвестиційної діяльності, але їхню ефективність умовно низька через зростання обсягів власних коштів підприємств і організацій, які використовуються не на інвестиційні цілі.

Державні інвестиції в Україні не є ефективними через переважання поточних видатків над капітальними.

Інвестиційні кредити використовуються неефективно через низьку частку кредитів на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості, домінування поточних кредитів на довгостроковими та високий рівень їх вартості, що суттєво перевищує рівень рентабельності діяльності підприємств, і не забезпечують суттєвого впливу на інвестиційні процеси в країні.

5. Серед найкращих практик іноземного досвіду стосовно формування та реалізації державної фінансової підтримки для інвестиційного розвитку,

які варто врахувати при адаптації їх до вітчизняної практики, можна виділити наступні аспекти:

- Розвинуті країни активно стимулюють інвестиційну діяльність навіть у періоди криз та під час подолання їх наслідків.
- Держава бере активну участь у сприянні інвестиційній діяльності.
- Державна фінансова політика може впливати на інвестиційну діяльність як позитивно, так і негативно.
- ФПСІД повинна мати наукове обґрунтування та бути унормованою.
- Реалізація ФПСІД відбувається за умови чіткої формалізації стратегічних орієнтирів.
- Основними інструментами ФПСІД є податкові пільги (наприклад, інвестиційний податковий кредит, неоподатковувані резервні фонди інвестиційного призначення, інвестиційна податкова знижка, податкова амортизація), пільгове кредитування та державне інвестування.
- Ефективність використання податкових пільг контролюється суворо.
- Існує налагоджена ефективна комунікація між бізнесом, державою та суспільством щодо формування та реалізації державної фінансової підтримки для інвестиційного розвитку.

6. З метою підвищення ефективності ФПСІД у контексті цифрової трансформації, було запропоновано низку практичних рекомендацій. Ці рекомендації разом призвели до розробки модуля "Автоматизація ФПСІД", який складається з двох компонентів та описується картами аналітичних фільтрів, казуальними та інформаційно-технологічними алгоритмами, а також схемами процесів і функціональних зв'язків. Практичне впровадження цього модуля забезпечить поліпшення оперативності, економічну обґрунтованість за рахунок мінімізації використовуваних ресурсів (фінансових, людських тощо), а також підвищить ефективність формування та реалізації ФПСІД в Україні, зменшивши корупційні ризики. Обґрунтовано, що з огляду на зазначене напрямки фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності мають полягати у такому:

- вироблення національної моделі фінансового забезпечення ІД, зокрема на засадах ДПП;
- вибір та реалізація пріоритетів інвестиційного розвитку;
- створення сприятливих умов для реалізації інвестиційних проєктів, у реалізації яких держава не бере участі на засадах дії механізмів вільного ринку;
- розвиток інфраструктури фінансування ІД;
- формування довгострокових ресурсів банків через їх рефінансування, залучення коштів іноземних інвесторів, розвиток ринку цінних паперів, що дозволить використовувати ринкові способи фінансування;

- створення єдиного інформаційного простору даних, включаючи об'єднання мереж наукових та бізнес-центрів;
- удосконалення нормативно-правового забезпечення системи фінансування ІД;
- створення системи комплексної державної підтримки фінансування ІД і механізмів стимулювання приватних підприємців до участі у ДПП;
- забезпечення інституційних умов для розвитку інвестиційної діяльності, а саме:
 - якісне державне управління (низька корупція, гарантії політичних прав, керованість державного сектору, однозначні законодавчі рамки);
 - ефективна система захисту прав приватної власності та регулювання патентних прав (норми права і рівень їх дотримання);
 - забезпечення прозорого механізму ухвалення політичних рішень, що забезпечують їх передбачуваність і визначеність.

АНОТАЦІЯ

Понамарюк. Л. В. «Фінансова політика стимулювання інвестиційної діяльності в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою професійного за спрямування «Податкова та митна справа». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

В роботі розкрито сутність фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності. Досліджено теоретико-організаційне підґрунтя формування та реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності.

Здійснено моніторинг фактичного стану формування фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності. Проаналізовано ефективність реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності з виявленням чинників впливу.

Досліджено зарубіжний досвід формування і реалізації фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності та можливості його використання в Україні. Окреслено напрями вдосконалення фінансової політики стимулювання інвестиційної діяльності.

Ключові слова: фінансова політика, інвестиції, стимулювання інвестиційної діяльності, інструментарій фінансової політики, податкові пільги, фінансові стимули.

ANNOTATION

Vetrogon Yu. "The local budget, its meaning and role in the socio-economic development of the territory."

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" in the professional educational program in the field of "Tax and customs affairs". - Odessa National Economic University. - Odesa, 2024.

The paper reveals the theoretical foundations of the functioning of local budgets and the stages of their formation. The social role of local budgets in the financial system of the state has been studied. The peculiarities of the formation of local budgets of Ukraine as a financial basis for the development of territories are revealed. The expenditure component of local budgets was analyzed in the context of ensuring social and economic development of territories. The factors of ensuring socio-economic development of territories in Ukraine have been identified.

The foreign experience of ensuring the development of territories was studied and the possibilities of its implementation to Ukrainian realities were outlined. The key areas of development of local budgets in Ukraine in the context of ensuring the development of territories are indicated.

Key words: financial policy, investments, stimulation of investment activity, financial policy tools, tax benefits, financial incentives.